ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area (AANZFTA)
Economic Cooperation Support Program (AECSP)

សៀវភៅមូលដ្ឋានសម្រាប់ចៅក្រមអាស៊ានស្តីពីការប្រកួតប្រជែង

បង្កើតឡើងជាផ្នែកនៃកម្មវិធីអនុវត្តច្បាប់ប្រកួតប្រជែងរបស់ AANZFTA
(AANZFTA Competition Law Implementation Program)

ការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់៖ តើវាជាអ្វី ហើយតើគេវាយតម្លៃវាយ៉ាងដូចម្តេច?

1. សេចក្តីផ្តើម

1.1 សៀវភៅមូលដ្ឋាននេះ មានគោលបំណងដើម្បី៖

a. ធ្វើជាឯកសារផ្អែកលើគោលការណ៍សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ដោយសមាជិកតុលាការ ក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកនីមួយៗរបស់សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) (Association of Southeast Asian Nations) ('ASEAN')។

b. ផ្តល់នូវមគ្គុទេសក៍ជាក់ស្តែង និងផ្តល់ព័ត៌មានដល់ចៅក្រមដោយផ្តោតលើការប្រឈម និងបញ្ហាដែលជួបប្រទះនៅក្នុងការវាយតម្លៃភ័ស្តុតាងស្មុគស្មាញពីអ្នកជំនាញក្នុងពេលធ្វើការ និងពិនិត្យសេចក្តីសម្រេចនានាក្រោមច្បាប់ប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន និង

c. ជួយក្នុងការអភិវឌ្ឍច្បាប់ប្រកួតប្រជែងពីមុន ដែលបង្កើនភាពច្បាស់លាស់ផ្នែកច្បាប់ លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព និងជំរុញសង្គតិភាព និងភាពអាចព្យាករណ៍បាននៅក្នុងបណ្តារដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន និងចុងក្រោយ ចូលរួមចំណែកក្នុងការកំណត់គោលនយោបាយការប្រកួតប្រជែងមានលក្ខណៈល្អប្រសើរ។

1.2 សៀវភៅមូលដ្ឋានត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងបរិបទនៃភាពផ្សេងគ្នា និងដំណាក់កាលខុសៗគ្នានៃការរៀបចំច្បាប់ប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន។ សៀវភៅនេះមិនមានបំណងផ្តល់ព័ត៌មានជាក់លាក់ទៅតាមប្រទេសនីមួយៗទេ។

1.3 សៀវភៅមូលដ្ឋាននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយចៅក្រមនៃតុលាការសហព័ន្ធអូស្ត្រាលី សម្រាប់ចៅក្រមនៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន ដោយសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយ OECD។ នេះគឺជាសៀវភៅមួយនៅក្នុងចំណោមសៀវភៅមូលដ្ឋានស្តីពីច្បាប់ប្រកួតប្រជែងជាបន្តបន្ទាប់ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់គណៈកម្មការប្រកួតប្រជែងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ានអូស្ត្រាលីនូវែលសេឡង់ (ASEAN Australia New Zealand Free Trade Area Competition Committee) ដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីអនុវត្តច្បាប់ប្រកួតប្រជែង (Competition Law Implementation Program) ('CLIP')។

2. ទស្សនទាននៃ ‘តួនាទីគ្របដណ្ដប់’ ឬ ‘អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង’

2.1 របបប្រកួតប្រជែងនៅជុំវិញពិភពលោកបានសំដៅទៅរកសញ្ញាណថា ការហាមឃាត់ទៅលើការប្រព្រឹត្តជាឯកតោភាគីគួរអនុវត្តចំពោះតែក្រុមហ៊ុនដែលមាន “អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង” ប៉ុណ្ណោះ។ សកម្មភាពឯកតោភាគីរបស់ក្រុមហ៊ុនមួយដែលមានអំណាចទីផ្សារកម្រិតខ្ពស់កាន់តែងាយធ្វើឱ្យខូចដល់ដំណើរការប្រកួតប្រជែង ហើយមានឥទ្ធិពលដែលប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង ជាងការប្រព្រឹត្តរបស់ក្រុមហ៊ុនមួយដែលគ្មាន ឬមានអំណាចទីផ្សារតិចតួច។ ក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច អំណាចទីផ្សារ ជាធម្មតា ត្រូវបានកំណត់ថាជាសមត្ថភាពរបស់ក្រុមហ៊ុនមួយនៅក្នុងការរក្សាតម្លៃផលិតផលមួយរបស់ខ្លួន (ឬផលិតផលច្រើន) ដែលទទួលបានប្រាក់ចំណេញខ្ពស់ជាងតម្លៃប្រកួតប្រជែងក្នុងរយៈពេលយូរអង្វែង។

2.2 ទស្សនទាន និងភាសាផ្សេងៗគ្នាត្រូវបានប្រើនៅជុំវិញពិភពលោកដើម្បីកំណត់កម្រិតអំណាចទីផ្សារ ដែលក្នុងករណីមានការប្រព្រឹត្តហួសពីនេះ ការប្រព្រឹត្តជាឯកតោភាគីនឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាបង្ករការខូចខាតដល់ការប្រកួតប្រជែង និងអាចរំលោភបំពានលើច្បាប់ប្រកួតប្រជែង។ នៅអឺរ៉ុប និងក្នុងដែនយុត្តាធិការជាច្រើនផ្សេងទៀតនៅជុំវិញពិភពលោក កម្រិតនេះគឺ ‘តួនាទីគ្របដណ្ដប់’។ ច្បាប់សហព័ន្ធសហរដ្ឋអាមេរិកប្រើកម្រិតនៃ ‘ភាពផ្ដាច់មុខដែលខុសច្បាប់ ឬភាពផ្ដាច់មុខដែលប៉ុនប៉ង’។ កម្រិតរបស់ប្រទេសអូស្ត្រាលីគឺ ‘អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង’។ នៅក្នុងយុត្តាធិការភាគច្រើននៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសអាស៊ាន កម្រិតនេះគឺ ‘តួនាទីគ្របដណ្ដប់’។ ទោះបីជាមានភាពខុសគ្នាទាំងនេះក៏ដោយ ក៏របបប្រកួតប្រជែងនៅជុំវិញពិភពលោកបានសំដៅទៅរកសញ្ញាណថាការហាមឃាត់លើការប្រព្រឹត្តឯកតោភាគី គួរតែអនុវត្តចំពោះតែក្រុមហ៊ុនដែលមានអំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំងប៉ុណ្ណោះ - ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការយល់ កម្រិតនេះនឹងត្រូវហៅថា ‘តួនាទីគ្របដណ្ដប់’ ឬ ‘អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង’ នៅក្នុងសៀវភៅមូលដ្ឋាននេះទាំងមូល។

2.3 ដើម្បីវាយតម្លៃកម្រិតនៃអំណាចដែលក្រុមហ៊ុនមួយកាន់កាប់ក្នុងទីផ្សារ ចាំបាច់ត្រូវកំណត់ទីផ្សារពាក់ព័ន្ធជាមុនសិន។ និយមន័យទីផ្សារផ្ដោតលើតំបន់នៃការប្រកួតប្រជែងជិតស្និទ្ធ ភាពអាចជំនួសគ្នាបានរវាងផលិតផល ឬវិស័យនៃការប្រកួតប្រជែងគ្នារវាងដៃគូប្រកួតប្រជែង ដោយផ្ដោតលើទាំងគំនិតសេដ្ឋកិច្ច និងភាពជាក់ស្ដែងផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើហាងភីហ្សាតែមួយគត់នៅទីប្រជុំជនដំឡើងថ្លៃរបស់ខ្លួន នោះអតិថិជនអាចប្ដូរទៅប៊ើហ្គឺវិញ ឬហាងភីហ្សាមួយនៅទីប្រជុំជនជិតខាងអាចពង្រីកតំបន់ចែកចាយរបស់ខ្លួន។ ប្រសិនបើការជំនួសទៅប៊ើហ្គឺ និង/ឬអ្នកលក់ភីហ្សានៅទីប្រជុំជនផ្សេងទៀតរារាំងម្ចាស់ហាងភីហ្សានោះពីការដំឡើងថ្លៃដែលផ្ដល់ផលចំណេញច្រើន នោះផលិតផល និងអ្នកលក់ទាំងនោះមុខជានឹងត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងទីផ្សារពាក់ព័ន្ធនោះ។

2.4 យោងតាមឧទាហរណ៍នេះ និយមន័យទីផ្សារ ជារឿយៗនឹងតម្រូវឱ្យចៅក្រមពិចារណាទៅលើផលិតផល (ឧទាហរណ៍ ភីហ្សា និងអាហារចម្អិនរហ័ស) និងភូមិសាស្ត្រ (ឧទាហរណ៍ ទីក្រុងមួយ ទល់នឹងទីក្រុងច្រើន) វិមាត្រ ដាក់បញ្ចូលដោយអនុវត្តគោលការណ៍នេះ៖

a. ការជំនួសផ្នែកខាងតម្រូវការ ដែលជាការជំនួសរវាងទំនិញ ឬសេវាកម្មយោងតាមការយល់ឃើញរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ និង

b. នៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួន ការជំនួសផ្នែកខាងផ្គត់ផ្គង់ ពោលគឺការជំនួសរវាងទំនិញ ឬសេវាកម្មយោងតាមការយល់ឃើញរបស់អ្នកផ្គត់ផ្គង់។ ការជំនួសផ្នែកខាងផ្គត់ផ្គង់ អាចត្រូវបានពិចារណានៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួនសម្រាប់និយមន័យទីផ្សារជាពិសេស ប្រសិនបើឥទ្ធិពលរបស់វាលើឥរិយាបថប្រកួតប្រជែងរបស់អ្នកកាន់កាប់ ស្មើនឹងឥទ្ធិពលនៃការជំនួសផ្នែកខាងតម្រូវការ។ យុត្តាធិការផ្សេងទៀតពិចារណាតែទៅលើការជំនួសផ្នែកខាងផ្គត់ផ្គង់ប៉ុណ្ណោះ នៅពេលវាយតម្លៃលើឥទ្ធិពលនៃការប្រកួតប្រជែង។

2.5 អាស្រ័យលើច្បាប់ប្រកួតប្រជែងពាក់ព័ន្ធ ភ័ស្តុតាងនៃចំណុចខាងក្រោមអាចលើកយកមកពិចារណាដោយចៅក្រមនៅក្នុងការវាយតម្លៃតួនាទីគ្របដណ្តប់៖

a. ចំណែកទីផ្សារ រួមមានស្ថិរភាព និងភាពរឹងមាំនៃទីផ្សារ

b. ឧបសគ្គចំពោះការចូល ឬការពង្រីក

c. លទ្ធភាពរបស់អ្នកទិញនៅក្នុងការជះឥទ្ធិពលលើលក្ខខណ្ឌ (អំណាចអ្នកទិញដែលប្រឆាំងតប)

d. លក្ខណៈចរិតទីផ្សារ រួមមានការបើកចំហចំពោះការនាំចូល និង

e. លក្ខណៈចរិតក្រុមហ៊ុន រួមមានទំហំពាក់ព័ន្ធ កម្រិតប្រាក់ចំណេញ ការធ្វើសមាហរណកម្មបញ្ឈរ ធនធានដែលអាចរកបាន និងសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដ្ឋាន។

2.6 ការកាន់កាប់តួនាទីគ្របដណ្តប់ ឬអំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង មិនត្រូវបានហាមឃាត់តែចំពោះការកាន់កាប់នេះប៉ុណ្ណោះឡើយ។ ច្បាប់ការប្រកួតប្រជែង ជាទូទៅប្រកាសហាមឃាត់តែការប្រព្រឹត្តឯកតោភាគីដែលអាចបង្កអន្តរាយដល់ការប្រកួតប្រជែងតែប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះវានាំឱ្យមានការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់។

3. ការរំលោភបំពានលើ ‘តួនាទីគ្របដណ្តប់’ ឬ ‘អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង’

3.1 ការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ ត្រូវបានសម្គាល់ដោយការប្រព្រឹត្តដែលផលប៉ះពាល់ ឬឥទ្ធិពលរបស់វាប៉ះពាល់ ឬអាចនឹងប៉ះពាល់ដល់ការប្រកួតប្រជែង។

3.2 ខណៈពេលមានភាពផ្ទុយគ្នាគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៅទូទាំងយុត្តាធិការ អំពីវិសាលភាពនៃការប្រព្រឹត្តដែលអាចចាត់ទុកថាជាការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ ឧទាហរណ៍ រួមមាន៖

a. ការកំណត់តម្លៃដែលកេងប្រវ័ញ្ច - តម្លៃទាបដែលមិននិរន្តរភាព មានគោលបំណងដើម្បីលុបបំបាត់ ឬធ្វើឱ្យដៃគូប្រកួតប្រជែងចុះខ្សោយ។

b. ការបដិសេធក្នុងការរកស៊ី ឬការរកស៊ីផ្តាច់មុខ - ការរៀបចំដែលមានគោលបំណងរឹតត្បិតសេរីភាពរបស់ភាគី ក្នុងការសម្រេចចិត្តថាតើពួកគេត្រូវលក់ដូរជាមួយអ្នកណា លក់ដូរអ្វី ឬលក់ដូរនៅកន្លែងណា។

c. គម្រោងចងភ្ជាប់ ចងជាដុំ និងភាពស្មោះត្រង់ - ការភ្ជាប់ការលក់ទំនិញ ឬសេវាកម្ម ដាច់ដោយឡែកពីគ្នាក្នុងគោលបំណងមិនចង់ឱ្យមានការប្រកួតប្រជែង។

d. ការគាបយកកម្រិតចំណេញ - សហគ្រាសរួមបញ្ចូលគ្នាបញ្ឈរ ដែលលក់វត្ថុធាតុចូលសំខាន់ៗទៅគូប្រជែង ដែលធ្វើឱ្យតម្លៃនៅកម្រិតលក់រាយចុះទាប និង/ឬដែលធ្វើឱ្យតម្លៃនៅកម្រិតទីផ្សារឡើងថ្លៃដើម្បី ‘គាបយក’ កម្រិតចំណេញនៅកម្រិតមានប្រយោជន៍តាមទីផ្សារជាក់លាក់ និង

e. ការប្រព្រឹត្តដែលកេងប្រវញ្ចន៍ - កិច្ចព្រមព្រៀងមិនយុត្តិធម៌ ការរើសអើងតម្លៃ ការកាត់បន្ថយផលិតកម្ម ការច្នៃប្រឌិត ឬគុណភាព។

4. ការធ្វើតេស្តផ្លូវច្បាប់ចំពោះការរំលោភបំពាននៃតួនាទីគ្របដណ្តប់

4.1 នៅតាមបណ្តាប្រទេសជាច្រើន មានវិធីសាស្រ្តផ្អែកលើផលប៉ះពាល់ ដោយផ្តោតលើផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចដែលការប្រព្រឹត្តដែលបានពិនិត្យមានលើអ្នកប្រើប្រាស់ និងការប្រកួតប្រជែង។ ប្រទេសមួយចំនួនទៀតប្រើប្រាស់វិធីសាស្រ្តផ្អែកលើទម្រង់ដែលផ្តោតលើរបៀបដែលការប្រព្រឹត្តនេះអាចត្រូវបានចាត់ថ្នាក់តាមច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ។ ក្នុងករណីបែបនេះ ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ចនៅតែដើរតួយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងយុត្តាធិការទាំងនោះ ក៏ប៉ុន្តែវាមិនចាំបាច់ដើម្បីអះអាងថា ការប្រព្រឹត្តនោះបានរឹតត្បិតការប្រកួតប្រជែងដើម្បីស្វែងរកការរំលោភច្បាប់នោះទេ។

4.2 ខណៈដែលវិធីសាស្រ្តផ្អែកលើទម្រង់ អាចផ្តល់នូវភាពប្រាកដប្រជាផ្នែកច្បាប់ និងដំណោះស្រាយលឿនជាងវិធីសាស្រ្តផ្អែកលើផលប៉ះពាល់ក្តី វាអាចបង្កើតលទ្ធផលមិនសមស្រប បើគិតពីផលប៉ះពាល់ទីផ្សារជាក់ស្តែងនោះ។ ជាការពិត ការអនុវត្តភាគច្រើន ដែលក្នុងកាលៈទេសៈជាក់លាក់ អាចជាការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ដែលប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង ក្នុងកាលៈទេសៈផ្សេងទៀតនោះ ក៏អាចមានឥទ្ធិពល ឬប្រសិទ្ធិភាពគាំទ្រការប្រកួតប្រជែងជាទូទៅផងដែរ។

4.3 ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ដើម្បីកំណត់គ្រោះថ្នាក់ដែលអាចកើតមានដល់ការប្រកួតប្រជែង គឺការវិភាគធ្វើឡើងដោយយោងទៅលើការធ្វើតេស្តដែលផ្ទុយនឹងការពិត។

4.4 ការធ្វើតេស្តផ្ទុយការពិត ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រៀបធៀបនៃស្ថានភាពការប្រកួតប្រជែងដែលទំនងជាកើតមាននៅក្នុងទីផ្សារ ដោយមាន ឬគ្មានការប្រព្រឹត្តជាក់លាក់ណាមួយ ដែលបានចោទប្រកាន់ថាជាការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់។ ការធ្វើតេស្តនេះក៏អាចមានប្រយោជន៍ផងដែរក្នុងការវាយតម្លៃការបាត់បង់ ឬការខូចខាត។ ការធ្វើតេស្តផ្សេងៗទៀតដែលទីភ្នាក់ងារ និងតុលាការអាចអនុវត្តក្នុងការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ដែលមានស្រាប់៖ ទាំងនេះរួមមានការធ្វើតេស្តការលះបង់ប្រាក់ចំណេញ ការធ្វើតេស្តសេដ្ឋកិច្ចសមហេតុផល ការធ្វើតេស្តក្រុមហ៊ុនដែលមានប្រសិទ្ធិភាពស្មើភាពគ្នា និងការធ្វើតេស្តតុល្យភាពសុខុមាលភាពអ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ។ មានការព្រមព្រៀងជាទូទៅថា គ្មានការធ្វើតេស្តណាមួយដែលសមស្របសម្រាប់គ្រប់ករណីទាំងអស់ឡើយ។

4.5 ការវិភាគផ្ទុយការពិត មិនមែនជាវិទ្យាសាស្រ្តពិតប្រាកដឡើយ។ ក្នុងករណីមួយចំនួន យើងអាចសន្និដ្ឋានថាស្ថានភាពនៃការប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងទីផ្សារមួយ មុខជានឹងត្រូវបានរក្សាទុក ក៏ប៉ុន្តែសម្រាប់ការប្រព្រឹត្តដែលកំពុងត្រូវពិចារណា។ ក្នុងករណីផ្សេងទៀត ឧទាហរណ៍ កន្លែងដែលការប្រព្រឹត្តត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានរារាំងគូប្រជែងថ្មី វាអាចពិបាកក្នុងការទស្សទាយទុកជាមុនដែលគួរឱ្យជឿបាន ថាតើគូប្រជែងថ្មីមុខជានឹងចូលក្នុងទីផ្សារដោយគ្មានការប្រព្រឹត្តដែលកំពុងត្រូវពិចារណាឬក៏អត់ ហើយបើដូច្នេះមែន តើអ្នកចូលថ្មីនោះនឹងមានឥទ្ធិពលអ្វី ដល់ស្ថានភាពប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងទីផ្សារពាក់ព័ន្ធនោះ។

4.6 មិនថាតេស្ត ឬស្តង់ដារ ត្រូវបានប្រើដើម្បីកំណត់ថាការប្រព្រឹត្តនោះជាទង្វើខុសច្បាប់ មានយុត្តាធិការជាច្រើនបានបញ្ចប់ការវិភាគដោយពិចារណាលើផលចំណេញដែលមានប្រសិទ្ធភាព ឬយុត្តិកម្មមិនលម្អៀងដែលគួរឱ្យសរសើរ ដូចមានពេលខ្លះ មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ឬថែមមូលហេតុគាំទ្រការប្រកួតប្រជែង ពីមូលហេតុដែលក្រុមហ៊ុនមានតួនាទីគ្របដណ្តប់ចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តនោះ។ យុត្តិកម្មមិនលម្អៀងគឺ កាលៈទេសៈពិសេសចាំបាច់មួយដែលលើកលែងការប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់ក្រៅពីនេះ ដូចជាការពិចារណាជាសាធារណៈ (ឧទាហរណ៍ មូលហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងសុខភាព និងសុវត្ថិភាព)។ ប្រសិទ្ធភាពរួមមាន ឧទាហរណ៍ សេដ្ឋកិច្ច មាត្រដ្ឋាន ឬការលើកទឹកចិត្តនៃការច្នៃប្រឌិត។ វាក៏អាចមានកិច្ចការពារការប្រព្រឹត្តដែលមានបទប្បញ្ញត្តិដែរ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានអភ័យឯកសិទ្ធិប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្ត ដែលការប្រព្រឹត្តត្រូវបានកំណត់ដោយបទប្បញ្ញត្តិសហព័ន្ធ ឬរដ្ឋ។

កិច្ចការពារការប្រព្រឹត្តដែលមានបទប្បញ្ញត្តិធ្វើឱ្យប្រាកដថា រដ្ឋអាចប្រើអំណាចអធិបតេយ្យភាពរបស់ខ្លួនដើម្បីអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិដែលខ្លួនយល់ថាសមហេតុផល ចំពោះហេតុផលសេដ្ឋកិច្ច និង/ឬហេតុផលសង្គម ទោះបីជាបទបញ្ញត្តិនេះអាចផ្ទុយនឹងគោលនយោបាយប្រកួតប្រជែងក៏ដោយ។ ជាធម្មតា នៅក្នុងយុត្តាធិការបែបនេះ បន្ទុកភ័ស្តុតាងវាផ្លាស់ប្តូរ ដូច្នេះវាអាស្រ័យទៅលើក្រុមហ៊ុនដែលកំពុងស្ថិតក្រោមការស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបង្ហាញពីអត្ថិភាពនៃប្រសិទ្ធិភាព ឬយុត្តិកម្មមិនលម្អៀងទាំងនេះ ដើម្បីបង្ហាញថាការប្រព្រឹត្តដែលកំពុងត្រូវពិចារណាគឺចាំបាច់ និងមានសមាមាត្រ ហើយប្រសិទ្ធភាពបែបនេះមិនអាចសម្រេចបានតាមរយៈមធ្យោបាយប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែងដែលតិចជាងនេះឡើយ។

5. ប្រភព និងបញ្ហាអំពីភ័ស្តុតាង

5.1 ដូចរាល់ករណីប្រកួតប្រជែងដែរ តុលាការនឹងអនុវត្តច្បាប់នៃយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន និងវិធាននៃភ័ស្តុតាងរបស់ខ្លួនដើម្បីកំណត់ពីលក្ខណៈ និងទំហំនៃភ័ស្តុតាងដែលតម្រូវដើម្បីអះអាងពីការរំលោភបំពាននៃតួនាទីគ្របដណ្តប់។ ប្រភពភ័ស្តុតាងដែលអាចជួយដល់តុលាការ រួមមាន៖

a. ភ័ស្តុតាងពីអ្នកចូលរួម និងអ្នកសង្កេតការណ៍ទីផ្សារ រួមទាំងភ័ស្តុតាងពីអ្នកប្រកួតប្រជែង អ្នកចូលទីផ្សារសក្តានុពល អ្នកផ្គត់ផ្គង់ និងអតិថិជន។

b. ឯកសារផ្ទៃក្នុង និងកំណត់ត្រាអាជីវកម្ម ដូចជាគណនី និងក្រដាសស្នាមរបស់ក្រុមប្រឹក្សា និង

c. ភ័ស្តុតាងអ្នកជំនាញ រួមមានអ្នកជំនាញសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្ម។ ភ័ស្តុតាងអ្នកជំនាញត្រូវបានពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែមទៀតនៅក្នុងសៀវភៅមូលដ្ឋានស្តីពីការប្រកួតប្រជែងរបស់ CLIP (CLIP Competition Primer) ស្តីពី ‘ភ័ស្តុតាងអ្នកជំនាញ’។

5.2 ក្នុងការវាយតម្លៃអំពីតួនាទីគ្របដណ្តប់ តុលាការតែងតែពឹងផ្អែកជាចម្បងលើភ័ស្តុតាងប្រយោលទាក់ទងនឹងរចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារដែលពាក់ព័ន្ធ ដូចជាភ័ស្តុតាងនៃចំណែកទីផ្សារ ឧបសគ្គក្នុងការចូល និងពង្រីក ហើយនិងអំណាចប្រឆាំង។ ភ័ស្តុតាងផ្ទាល់អាចពឹងផ្អែកទៅលើការបន្ថែមភ័ស្តុតាងប្រយោល ក៏ប៉ុន្តែវាទំនងជាមិនអះអាងច្បាស់អំពីតួនាទីគ្របដណ្តប់ឡើយ។ ឧទាហរណ៍ ភ័ស្តុតាងនៃប្រាក់ចំណេញរបស់ក្រុមហ៊ុន គឺមានប្រយោជន៍តែនៅក្នុងបរិបទប៉ុណ្ណោះ ហើយអាចមានសមត្ថភាពបកស្រាយខុសៗគ្នា។ ការប្រើប្រាស់ភ័ស្តុតាងប្រយោល/ដែលសំអាងទៅលើហេតុការណ៍ ត្រូវបានពិភាក្សាលម្អិតបន្ថែមទៀតនៅក្នុង CLIP Competition Primer) ស្តីពី ‘ភ័ស្តុតាងសំអាងលើហេតុការណ៍’។

5.3 ក្នុងករណីខ្លះ ឥទ្ធិពលដែលប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង ឬឥទ្ធិពលដែលទំនងនោះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយភ័ស្តុតាងផ្ទាល់ដែលអាចទុកចិត្តបាន។ នៅពេលដែលមិនមានភ័ស្តុតាងបែបនេះ ចៅក្រមអាចពឹងផ្អែកលើភ័ស្តុតាងសំអាងលើហេតុការណ៍ និងដំណើរការនៃការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋាន។ វាមិនមែនជារឿងចម្លែកទេដែលការត្រួតស៊ីគ្នាដ៏សំខាន់រវាងភ័ស្តុតាងត្រូវបានប្រើដើម្បីអះអាងពីតួនាទីគ្របដណ្តប់ ហើយដែលធ្លាប់បានប្រើដើម្បីអះអាងពីគោលបំណង ឬផលប៉ះពាល់ដែលទំនងជាកើតឡើង។

5.4 ប្រសិនបើអាច ការគ្រប់គ្រងករណីបែបសកម្មអាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ចៅក្រម ដែលដោះស្រាយភ័ស្តុតាងស្មុគស្មាញ និងច្រើននៅក្នុងករណីការប្រព្រឹត្តឯកតោភាគី។ ចៅក្រមគួរពិចារណាថាតើមានឧបករណ៍គ្រប់គ្រងករណីអ្វីខ្លះដើម្បីបង្រួមបញ្ហានៅក្នុងវិវាទ គ្រប់គ្រងវិសាលភាព និងទម្រង់នៃភ័ស្តុតាង និងជួយក្នុងការប្រតិបត្តិតាមលំដាប់លំដោយនៃការជំនុំជម្រះក្តី។

6. ការសន្មតដោយផ្អែកលើចំណែកទីផ្សារ

6.1 នៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួន កម្រិតនៃចំណែកទីផ្សារនៅចុងទាំងពីរនៃវិសាលគមអាចប្រើប្រាស់នៅក្នុងការវិភាគ ថាតើក្រុមហ៊ុនមួយកាន់កាប់តួនាទីគ្របដណ្តប់ ឬអំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំងឬអត់។

6.2 ចំណែកទីផ្សារជ្រកកោនដែលមានសុវត្ថិភាពអាចត្រូវបានកំណត់ថា ក្រុមហ៊ុនណាមួយដែលមានចំណែកទីផ្សារនៅក្រោមទីជ្រកកោនដែលមានសុវត្ថិភាព នឹងត្រូវបានសន្មតថាមិនកាន់កាប់តួនាទីគ្របដណ្តប់ ឬអំណាចទីផ្សារដ៏ច្រើននោះទេ។

6.3 កម្រិតចំណែកទីផ្សារក៏អាចត្រូវបានកំណត់នៅខាងលើដែរ ដែលក្រុមហ៊ុនមួយនឹងត្រូវបានសន្មតថាកាន់កាប់តួនាទីគ្របដណ្តប់ ឬអំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង។

6.4 ទីផ្សារជ្រកកោនដែលមានសុវត្ថិភាព និងកម្រិតតួនាទីគ្របដណ្តប់ដោយផ្អែកលើចំណែកទីផ្សារ អាចបង្កើតការសន្មតដែលអាចសន្និដ្ឋាន ឬឆ្លើយបដិសេធបាន។ ជាទូទៅ ការសន្មតបែបនេះនៅក្នុងយុត្តាធិការភាគច្រើន គឺអាចឆ្លើយបដិសេធបាន។ នេះជាករណីពិសេសសម្រាប់ការសន្មតដែលបង្កើតតួនាទីគ្របដណ្តប់ ពីព្រោះចំណែកទីផ្សារគឺជាឧបករណ៍រិលដែលមិនមានលទ្ធភាពបង្ហាញពីអំណាចទីផ្សារដែលធ្វើឱ្យជឿបាននោះឡើយ។ ដូច្នេះ ចំណែកទីផ្សារខ្ពស់តែម្នាក់ឯងមិនគួរជាភ័ស្តុតាងច្បាស់លាស់ ដែលថាក្រុមហ៊ុនមួយមានអំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំងនោះទេ ទោះបីការវិភាគចំណែកទីផ្សារអាចជាជំហានដំបូងដ៏មានអត្ថប្រយោជន៍ក្នុងការវិភាគការប្រកួតប្រជែងក៏ដោយ។ ឧទាហរណ៍ ការលើសពីកម្រិតចំណែកទីផ្សារ អាចបង្កើតការសន្មតដែលមិនអាចបដិសេធបាននៃតួនាទីគ្របដណ្តប់ ដោយផ្លាស់ប្តូរបន្ទុកភ័ស្តុតាងពីនិយតករ ទៅក្រុមហ៊ុនប្រព្រឹត្តដែលកំពុងត្រូវពិចារណា។

7. ការប្រព្រឹត្តដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការរំលោភបំពាននៃតួនាទីគ្របដណ្តប់

7.1 នៅប្រទេសអូស្ត្រាលី ការប្រព្រឹត្តដូចតទៅនេះត្រូវបានរកឃើញដោយតុលាការថាជា ការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់៖

a. អ្នកលក់រាយគ្រឿងទេសធំមួយបានបដិសេធមិនព្រមរកស៊ីជាមួយអ្នកផ្គត់ផ្គង់នំប៉័ង ប្រសិនបើនំប៉័ងរបស់ពួកគេក៏ត្រូវបានដាក់លក់ដែរនៅតាមហាងអ្នកលក់រាយគ្រឿងទេសឯករាជ្យនៅក្បែរនោះក្នុងតម្លៃបញ្ចុះថ្លៃ។ ការប្រព្រឹត្តនេះបានបង្កកាន់តែលំបាកដល់អ្នកលក់រាយឯករាជ្យដើម្បីប្រកួតប្រជែងជាមួយអ្នកលក់រាយធំៗ ដើម្បីលក់នំប៉័ងដល់អ្នកប្រើប្រាស់។

b. អ្នកផ្គត់ផ្គង់សេវាកម្មលក់សំបុត្រសម្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍សម្តែងកម្សាន្តផ្ទាល់បានបិទ ឬបដិសេធមិនព្រមធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀងលក់សំបុត្របញ្ចុះតម្លៃនាទីចុងក្រោយតាមសំណើរបស់អ្នករៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ ពីព្រោះសំបុត្រដែលបញ្ចុះតម្លៃត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយដោយអ្នកប្រកួតប្រជែងមួយផ្សេងទៀត។ ការប្រព្រឹត្តនេះបានបង្កការលំបាកកាន់តែខ្លាំងសម្រាប់គូប្រកួតប្រជែងដើម្បីលក់សំបុត្របញ្ចុះតម្លៃនាទីចុងក្រោយដល់អតិថិជន។

c. អ្នកផលិតមួយដែលតួនាទីគ្របដណ្តប់នៅក្នុងទីផ្សារលក់វត្ថុរាវគ្មានមេរោគ ក៏ប៉ុន្តែមិនមែននៅក្នុងទីផ្សារលក់វត្ថុរាវលាងឈាមបានផ្តល់ការបញ្ចុះតម្លៃដល់មន្ទីរពេទ្យដែលបានព្រមព្រៀងទិញវត្ថុទាំងពីរមុខរបស់ពួកគេ ដោយដាក់លក់ជាដុំកញ្ចប់។ ការប្រព្រឹត្តនេះបានបង្កកាន់តែលំបាកសម្រាប់អ្នកលក់វត្ថុរាវលាងឈាមផ្សេងទៀត ដើម្បីប្រកួតប្រជែងការលក់នៅមន្ទីរពេទ្យ។

8. ការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងដំណោះស្រាយ

8.1 មានភាពខុសគ្នាដ៏សំខាន់រវាងទណ្ឌកម្ម និងដំណោះស្រាយ។ ការដាក់ទណ្ឌកម្ម ជាធម្មតាមានបំណងដើម្បីរារាំងដល់ការប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់ក្នុងពេលអនាគត ហើយនៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួនក៏បង្ខំឱ្យអ្នករំលោភបំពាន ចេញសងនូវផលចំណេញខុសច្បាប់របស់ខ្លួន និងទូទាត់សងដល់ជនរងគ្រោះផងដែរ។ ដំណោះស្រាយគឺដើម្បីប៉ះប៉ូវ កែតម្រូវ ឬការពារការប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់ ចំណែកឯទណ្ឌកម្ម វិញគឺដាក់ពិន័យ ឬដាក់ទោស។ ជាធម្មតា ដំណោះស្រាយច្បាប់ការប្រកួតប្រជែង មានគោលបំណងបញ្ឈប់ការប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់របស់អ្នករំលោភ ឥទ្ធិពលដែលប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង និងការកើតឡើងវិញនៃការប្រព្រឹត្តនោះ ហើយអាចព្យាយាមស្តារឡើងវិញនូវដំណើរការប្រកួតប្រជែង។

8.2 ការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងដំណោះស្រាយអាចប្រើបានក្នុងករណីមានការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ នឹងអាស្រ័យទៅលើច្បាប់ប្រកួតប្រជែងរបស់យុត្តាធិការពាក់ព័ន្ធ។ អាចមានប្រភេទនៃការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងដំណោះស្រាយដូចខាងក្រោមនេះ ៖

a. ដំណោះស្រាយតាមបែបរចនាសម្ព័ន្ធ - ការបញ្ជាឱ្យលះបង់ចោលទាំងមូល ឬផ្នែកណាមួយនៃអាជីវកម្ម ឬទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ដើម្បីស្តារទីផ្សារឱ្យមានស្ថានភាពប្រកួតប្រជែងឡើងវិញ។

b. ដំណោះស្រាយខាងឥរិយាបថ - ការចេញបញ្ជាហាមឃាត់ ឬការបង្ខំឱ្យមានការប្រព្រឹត្តជាក់លាក់ ដើម្បីទប់ទល់នឹងការប្រព្រឹត្តដែលប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង និងដើម្បីផ្តល់ការណែនាំសម្រាប់ឥរិយាបថនាពេលអនាគត។

c. ការដាក់ពិន័យ - ការដាក់ទណ្ឌកម្មខាងរូបិយវត្ថុ ឬព្រហ្មទណ្ឌ ហើយសំដៅទៅលើអង្គភាពស្របច្បាប់ ឬបុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវ និង

d. ប្រាក់សំណងជំងឺចិត្តចំពោះការខាតបង់ - ការទូទាត់សំណងចំពោះការខាតបង់ ឬការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយសារការប្រព្រឹត្តចេញសងនូវផលចំណេញដែលទទួលបានពីការប្រព្រឹត្តដែលកំពុងត្រូវពិចារណា។

8.3 ចំណាត់ការដែលដាក់ចេញអាចគិតពិចារណាពីភាពធ្ងន់ធ្ងរ ភាពខ្លាំងក្លា ហើយក្នុងករណីខ្លះ គឺផលប៉ះពាល់ខាងសេដ្ឋកិច្ចនៃការបំពានផងដែរ។ នៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួន សញ្ញាណនៃសមាមាត្រត្រូវបានប្រើដើម្បីធានាថា ចំណាត់ការដែលដាក់ចេញដោយអាជ្ញាធរប្រកួតប្រជែង និងតុលាការ នឹងមិនឈ្លានពានហួសហេតុទៅក្នុងដំណើរការប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងទីផ្សារ ឬធ្វើឱ្យខូចទីផ្សារនោះទេ។ វិសាលភាព និងទម្រង់នៃការបន្ធូរបន្ថយសមាមាត្រ មិនគួរលើសពីអ្វីដែលចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណងនៃច្បាប់ប្រកួតប្រជែងនោះឡើយ។

8.4 យុត្តាធិការភាគច្រើនអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការ និង/ឬភ្នាក់ងារប្រកួតប្រជែង ដាក់បង្ខំឱ្យមានទាំងដំណោះស្រាយតាមបែបរចនាសម្ព័ន្ធ និងដំណោះស្រាយខាងឥរិយាបថ ក៏ប៉ុន្តែខ្លះអនុញ្ញាតឱ្យមានដំណោះស្រាយតាមបែបរចនាសម្ព័ន្ធ តែនៅពេលគ្មានដំណោះស្រាយខាងឥរិយាបថប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពស្មើគ្នាប៉ុណ្ណោះ ឬនៅពេលដែលដំណោះស្រាយដូចនេះណាមួយ អាចជាបន្ទុកធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងការអនុវត្តតាម ជាងដំណោះស្រាយខាងឥរិយាបថ ។ ក្នុងករណីជាច្រើន ដំណោះស្រាយខាងឥរិយាបថនឹងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបញ្ចប់ដោយប្រសិទ្ធភាពនៃការរំលោភបំពានលើការប្រកួតប្រជែង។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងករណីមួយចំនួន ដំណោះស្រាយដែលមានប្រសិទ្ធភាព ឬមានបន្ទុកធ្ងន់ធ្ងរតិចជាង គឺដំណោះស្រាយតាមបែបរចនាសម្ព័ន្ធ។

9. ប្រភពព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធ

9.1 ធនធានខាងក្រោមផ្តល់នូវព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងការរំលោភបំពានលើតួនាទីគ្របដណ្តប់។ ឯកសារនេះប្រើជាឯកសារយោងទូទៅដ៏មានប្រយោជន៍ សម្រាប់ចៅក្រមនៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន៖

a. គោលនយោបាយតុមូលរបស់ OECD ស្តីពីការប្រកួតប្រជែង (OECD Competition Policy Roundtables)
បញ្ហាអំពីភ័ស្តុតាងក្នុងការផ្តល់តួនាទីគ្របដណ្តប់ ឆ្នាំ២០០៦

b. OECD Competition Policy Roundtables
ដំណោះស្រាយ និងការដាក់ទណ្ឌកម្មក្នុងករណីរំលោភលើតួនាទីគ្របដណ្តប់ ឆ្នាំ២០០៦

c. OECD Competition Policy Roundtables
ការជ្រើសរើសកោនដែលមានសុវត្ថិភាព និងការសន្មតស្របច្បាប់ ក្នុងច្បាប់ប្រកួតប្រជែង ឆ្នាំ២០១៧

d. បណ្តាញការប្រកួតប្រជែងអន្តរជាតិ (International Competition Network)
ការអនុវត្តដែលបានអនុសាសន៍ លើការវាយតម្លៃនៃអំណាចទីផ្សារផ្តាច់មុខ/អំណាចទីផ្សារដ៏ខ្លាំង

e. International Competition Network *សៀវភៅការងារការប្រព្រឹត្តឯកតោភាគី*